



Gönderim: 03.06.2023

Kabul: 27.01.2024

Tür: Araştırma Makalesi

Üniversite öğrencilerinin pandemi dönemi uzaktan eğitim uygulamaları hakkındaki görüşleri (Atatürk Üniversitesi örneğinde)

Fatih KANCINAR

^a Atatürk Üniversitesi Hıms Meslek Yüksekokulu, ORCID: 0000-0002-9329-3281

Özet

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla geliştirildiği günümüzde, birçok sektörün bundan etkilendiği gibi eğitim de bu gelişmelerden etkilenmiştir. Bu çalışmanın amacı; sürekli güçlenerek ve kendini yenileyerek daha fazla bireyin eğitiminin, daha az maliyetle yapılabildiği uzaktan eğitim uygulamalarının eğitimdeki yerini, avantaj ve dezavantajlarını yükseköğretim öğrencilerinin görüşleriyle ortaya çıkarmaktır. Yapılan araştırmada, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Çalışma grubunu Erzurum Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören 40 ön lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak yüz yüze, çevrimiçi görüşme ve telefon görüşmeleri ile toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi aracılığıyla tema ve alt temalar oluşturularak analiz edilmiştir. Yapılan görüşmeler ışığında; teknoloji okuryazarlığını geliştirmesi, eğitimi mekândan ve zamandan bağımsız kılması yönüyle uzaktan eğitimin avantaj sağladığı; ders verimliliğinin düşük olması, zaman kontrolü açısından dezavantajlı olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: uzaktan eğitim, pandemi dönemi, öğrenci görüşleri.

Views of university students on distance education practices during the pandemic period (in the sample of Atatürk University)

Abstract

In today's rapidly developing world of information and communication technologies, education, like many other sectors, has been influenced by these advancements. The purpose of this study is to explore the role of distance education applications, which enable education to reach more individuals with less cost by continuously strengthening and renewing themselves, along with their advantages and disadvantages, through the perspectives of higher education students. A case study, one of the qualitative research designs, was employed for this study. The study group consisted of 40 undergraduate students studying at Erzurum Atatürk University. Research data was collected through semi-structured interview forms conducted face-to-face, online, and via telephone conversations. The obtained data were analyzed by creating themes and sub-themes through content analysis. Based on the interviews conducted, it was found that distance education offers advantages in terms of enhancing technological literacy and providing flexibility in terms of space and time for education. However, it was also revealed that it has disadvantages in terms of lower instructional effectiveness and lack of time control.

Keywords: distance education, pandemic period, student opinions

Kaynak Gösterme

Kancinar, F. (2024). Üniversite öğrencilerinin pandemi dönemi uzaktan eğitim uygulamaları hakkındaki görüşleri (Atatürk Üniversitesi örneğinde). *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 10(1), 132-154. <https://doi.org/10.51948/auad.1309361> 132

Giriş

Eğitim, insanların davranışına etki edebilme gücüne sahip etkili bir araçtır. Topluları oluşturan insanların davranışlarına etki eden bir gücün, toplumu da farklı yönlerden etkilediği söylenebilir. Topluların başarı sağlamaları, toplumu oluşturan bireylerin eğitim seviyeleriyle doğrudan ilişkilidir (Al ve Madran, 2004). Eğitim için yapılan tanımlara bakacak olursak, Ertürk'e (1975) göre eğitim; insanların deneyimleri yoluyla, bilerek ve isteyerek davranışlarında değişiklikler meydana getirme sürecidir. Başka bir tanımda eğitim, bireylerin zihinsel, fiziksel, sosyal, duygusal gelişim alanlarındaki davranışların en uygun ya da istendik yönde olmasını amaçlayan çalışmaların tümü olarak bildirilmiştir (Akyüz, 1982). Önder'e (1992) göre eğitim; bireye davranış, alışkanlık, tutum kazandırma süreci olarak ele alınmıştır. Demirel'e (1992) göre eğitim, bireyde var olan yeteneklerin geliştirilmesinin yanı sıra yeni bilgi, beceri kazandırılması amacıyla sürekli yapılan uygulamalardır. Eğitim, toplumların hedeflerine varabilmek için binebilecekleri en güvenilir taşıttır (Apple, 1987). Eğitim; yakın ve uzak hedefleri olan insan sermayesini en iyi şekilde değerlendirebilecek ve özünde insana ve topluma iyi bir yaşam sunmayı hedeflemiş yatırım aracıdır (Psacharopoulos ve Woodhall, 1993; Şişman, 2007). Yapılan tanımlardan yola çıkarak eğitimin; bireye yeni davranışlar kazandırabilme, var olan davranışlar üzerinde değişiklik yapabilme, istendik yönde olma, süreç olma özelliklerini barındırdığı söylenebilir. Eğitimin amacı; bireylerin ve toplumların çıkarlarını gözetmek olmalıdır, aksi durumda insanları köleleştirme aracına dönüşebilir (Ergün, 2009). Eğitimin, bakanlıkların denetiminde, devlet okullarında veya özel okullarda, örgün ya da yaygın eğitim modelleriyle uygulandığı günümüzde, uygulanma şeklini belirleyen farklı sebepler bulunmaktadır. Sebeplerden birkaçı; verilecek eğitimin verimli olması için hangi yöntemin daha etkili olduğu, eğitim alan bireylerin yaşı, işi gibi yaşamsal özellikleri, sürece nasıl dahil olabilecekleri ve ülkenin içinde bulunduğu durumlar olarak sıralanabilir.

İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimde örgün eğitimin daha çok uygulandığı söylenebilir. Örgün eğitimde aynı ortamda bulunan öğrenci ve öğretmenlerin etkileşim halinde oluşu, eğitimin belli düzen dâhilinde oluşu, uygulamaların denetimlerinin daha rahat oluşu, öğrenci davranışlarını gözleme kolaylığı gibi nedenler örgün eğitimin kullanılmasının cazibesi olarak görülebilir. John Dewey' in yaparak yaşayarak öğrenme modelinde de eğitimde uygulamaların önemli olduğu ifade edilmiştir (Bozkurt, 2017). Eğitim uygulamalarının tek yönlü, farklı seçenekler üzerinde seçim hakkı tanımaması, demokratik eğitim anlayışına uygun bir yaklaşım değildir (Gutmann ve Ben Porath, 2014).

Her bireyin yetenek ve zekâsı farklı düzeylerde olduğu gibi anlama ve kavrama yöntemi de farklılıklar gösterir. Etkili ve verimli bir eğitim için farklılıkları göz önünde bulunduracak yeni bir zihniyete ya da var olanı değiştirmeye ve geliştirmeye ihtiyaç vardır (Erdem, 2005). Devletlerin eğitim politikaları, öğrencileri en iyi şekilde eğitmeye yönelik olmalıdır (Cohen, Manion, Morrison, 2013). Dinamik bir eğitim sistemiyle zamanın şartlarına uygun nitelikli insan gücü yetiştirilebilir (Çelik, 1998; Varol, 2001). Nitekim bilim ve teknolojinin hızlı ilerleyişi eğitimde de olumlu değişimlerin olmasını sağlamıştır. Örgün eğitimin içerisinde de teknik alt yapının elverdiği ölçüde dijitalleşme olmuştur (Ateş ve Altun, 2008; Deperlioğlu ve Yıldırım, 2009; Şenkal ve Dinçer, 2012; Varol, 2001). Matbaanın icadı ve yaygınlaşmasıyla eğitim kaynaklarının çoğaltılarak dağıtılması sağlanmış ve zamandan ve maliyetten tasarruf edilerek eğitim materyali ve kaynak bulma gibi problemler yüksek oranda çözüme kavuşmuştur (Al ve Madran, 2004). Uzaktan eğitimin geçmişi 1800'lü yıllara dayanmakla beraber ülkemizde 1924' te John Dewey' in önerileriyle kullanılmaya başlanmıştır (Akdemir, 2011). 1950 yılında mektup ile uzaktan eğitim yapılmıştır (İşman, 2005). Uzaktan eğitim kullanılmaya başlandığı ilk zamanlar mektup, CD, Radyo, gazete, TV aracılığıyla yürütülen yüz yüze eğitimin olmadığı bir eğitim iken (Duman, 1992), internetin yaygınlaşmasıyla birlikte eş zamanlı bağlantıların yapıldığı bir hal almıştır (Şen, Atasoy ve Aydın, 2010). İnternet desteğini alan uzaktan eğitim diğer uzaktan eğitim yöntemlerinin önüne geçmiştir (Şahin ve Tekdal, 2005). Teknolojinin eğitimde kullanılmasıyla ve eğitimin amaçlarına yönelik araç-gereç, materyal desteğiyle kalıcı öğrenmeler gerçekleştirilebilir (Işık, Karacı, Özkaraca ve Biroğul, 2010). Bu sistemden faydalananların teknolojik cihazları kullanarak, teknolojik cihaz kullanımını da öğrenmeleri ve bu sayede gelişmelere yakın olmaları sağlanabilir (Burma, 2008).

Dünyanın içinde bulunduğu ve toplumun tüm kesimlerinin bilgi çağı olarak gördüğü 21.yüzyılda, bilgi toplumu olmak için eğitim ve öğretimin her yaşa uygulanabilir olması gerekmektedir (Odabaş, 2003). Bunu sağlamanın yolu, teknolojinin eğitime entegrasyonu şeklinde olabilir. Çünkü eğitim, toplumun tüm kesimine ancak her bireye bulunduğu yerde, olduğu yaşta, çalışma hayatına müdahale etmeden, istediği zaman ve gerekli olan bilgiye ulaşabileceği imkânlar oluşturulduğunda uygulanabilir (İşman, 2011; Özer, 1990). Ülkelerin bilişim teknolojilerinden daha fazla faydalanabilmenin yollarını araştırmalarının sebebi teknolojinin eğitimde ki gücüne inanmış olmalarıdır (Deperlioğlu ve Yıldırım, 2009). Hızla gelişen ve ucuzlayan teknolojik alt yapıların eğitime katılmasıyla hızla artan nüfusu, eğitim teknolojilerini kullanarak eğitmek hem daha az maliyetli hem de daha uygulanabilir

görülmektedir (Ateş ve Altun, 2008; Balaban, 2012; Oran ve Karadeniz, 2007; Özbay, 2015; Toker Gökçe, 2008). Son yıllardaki teknolojik ilerlemelerin eğitimde kullanımını sıklaştırdığı ve geliştirdiği uzaktan eğitim için yapılan tanımlara bakacak olursak; Uzaktan eğitim, gerekli tüm fiziki şartların, araç-gereç ve alt yapının, öğrenci ve öğretmenin bir araya getirilmesiyle ortaya çıkar (Gürer, Tekinarslan, Yavuzalp, 2016; Türkoğlu, 2003). Başka bir tanımda öğrenen ve öğretmenin farklı mekânlarda olduğu, ders kaynakları ve etkileşim için teknolojiden faydalanılmasıyla ortaya çıkan eğitimidir (Çukadar ve Çelik, 2003; Odabaş, 2003). Uzaktan eğitim, kaynak ile alıcı arasında bağlantı kurabilen sistemdir (Eygü ve Karaman, 2013). Uzaktan eğitim gerek farklı yer, zaman, yaş gibi eğitimin önünde bulunan zorlukları aşabildiğinden gerekse performans, düşük maliyet, fırsat eşitliği, bireysel öğrenme, sayıca fazla olan hedef kitlesine hitap edebilme yönüyle geleceğin eğitim sistemi olarak görülmektedir (Girginer, 2001; Tuncer ve Taşpınar, 2008). Uzaktan eğitim, günümüzde web tabanlı ve mobil uyumluluğuyla yaygınlığını arttırarak bilgiye ulaşmanın önündeki zorluk ve sınırlılıkları kaldırmıştır (Akkuş ve Kapıdere, 2013; Ergüney, 2015; Fidan, 2016). Uzaktan eğitimde yapılan performans değerlendirmeleri otomatik olarak sistem tarafından yapıldığından hızlı ve güvenilir olma özelliklerine de sahiptir (Varol, 2001). Bakıldığında uzaktan eğitim sistemlerini kullanarak eğitim yapılan bölüm, program ve üniversitelere rağbet artmaktadır (Özturan, Egeli ve Darcan, 2000). Üniversitelerin geniş kitlelere hizmet verebilmeleri için gerekli alt yapıyı sağlayarak, uzaktan eğitim sistemini kullanmaları gerekmektedir (Akkuş ve Kapıdere, 2013; Toker Gökçe, 2008). Yükseköğretimde uzaktan eğitim yöntemiyle okuyanlar ile örgün eğitim yöntemiyle okuyanlar arasında yaş profili ve taşıdıkları sorumluluklar bakımından farklılıklar bulunmaktadır (Akdemir, 2001). Yükseköğretimin yanı sıra yaşam boyu öğrenmede de teknoloji destekli eğitim faaliyetleri yürütülmektedir. Yaşam boyu öğrenme sadece mesleki gelişim için değil kişisel gelişim içinde önemli katkılar sağlayacağından sürekli eğitim merkezlerine yapılan talepler gün geçtikçe artmaktadır (Ağır, 2007). Bilgi ve iletişim çağı olarak nitelendirilen günümüzün, eğitim taleplerini yüksek oranda üstlenmeye aday; uzaktan eğitim uygulamalarının, özellikle en sık kullanıldığı yükseköğretim kurumlarında sunmuş olduğu fırsatları ve neden olduğu sınırlılıkları öğrenci görüşleriyle ortaya çıkarma, bu çalışmanın yapılma gerekçesini oluşturmaktadır.

Araştırma Sorunsalı

Bu çalışmanın amacı; pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin yükseköğrenim gören öğrencilerin görüşlerini inceleyerek, onların gözüyle uzaktan

eğitime bakmak ve uzaktan eğitimin avantajlı ve dezavantajlı yönlerini açığa çıkarmaya çalışmaktır. Bu kapsamda eğitim sistemlerinin olmazsa olmazı öğrencilerin bu konuda ki görüşlerinin inceleneceği çalışmanın, alanyazına değer katacağı ve katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Belirtilen amaç ve önemine istinaden ortaya çıkan araştırma sorusu ise; Yükseköğrenim gören öğrencilerin pandemi döneminde aldıkları uzaktan eğitime dair görüşleri nelerdir? olmuştur.

İlgili Alanyazın

Uzaktan eğitim uygulamaları ile ilgili alan yazında yapılan çalışmalar bulunmasına karşın yükseköğretimdeki paydaşlar grubuyla az sayıda çalışma yapıldığı görülmektedir. Özdoğan ve Berkant' ın (2020) uzaktan eğitime yönelik paydaş görüşlerini incelemelerinde; uzaktan eğitimle pandemi sürecindeki eğitim ihtiyacı karşılanabilirliği sonucuna ulaştıkları görülmektedir. Demir ve Özdaş (2020) tarafından yapılan araştırmada; uzaktan eğitimin teknolojik alt yapı, derse katılım oranları, iletişim ve haberleşme ile ilgili sorunlarla karşılaşıldığı belirtilmektedir. Öğrenme-öğretme stillerinin bireylerin akademik başarılarına etkisi ile ilgili yapılan çalışma da öğrenme stillerinin akademik başarıya etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır (Özgür, 2013). Yüz yüze eğitimle uzaktan eğitimin başarı, doyum ve tutum gibi öğrenme deneyimleri açısından karşılaştırıldığı araştırmada anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır (Horzum ve ark., 2013). Şahin ve Tekdal (2005) tarafından yapılan çalışmada internet tabanlı uzaktan eğitimin yüz yüze yapılan eğitime göre daha etkili olduğu sonucu elde edilmiştir. Ateş ve Altun (2008), öğrencilerin internet tabanlı eğitimi, yüz yüze eğitime oranla daha fazla tercih ettikleri sonucuna varmışlardır. Ishmael, Heiser ve Payne (2020) mobil öğrenmenin, uzaktan eğitimde kullanılabileceğini bildirmişlerdir. de Oliveira, Penedo ve Pereira (2018); uzaktan eğitimin esnekliği yönüyle avantaj sağladığını bildirilmektedir. Bireylerin uzaktan eğitimi seçmelerinin farklı sebepler barındırdığını bildiren çalışmalar bulunmaktadır (İlgaz ve Aşkar, 2009; Young ve Rogers, 1998). Teknolojik alt yapı problemlerinin uzaktan eğitim için olumsuz algı oluşturduğunu, bu durumda uzaktan eğitim için dezavantaj oluşturduğu bildirilmiştir (Duman, 2020; Koppelman ve Vranken, 2008). Alan yazındaki çalışmaların uzaktan eğitimin yararları, kullanışlılığı üzerine yapıldığı; güncel çalışmalarında, pandemi sürecinde yapılan uzaktan eğitim odaklı olduğu görülmektedir. Bu anlamda yapılan çalışmanın sonuçlarıyla benzer ve farklı sonuçların ortaya konulduğu söylenebilir. Bu çalışmanın gerek çalışma grubunun farklılığı gerek sonuçlarıyla alanyazına değerli katkılarının olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma da tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli nitel araştırmalarda kullanılan önemli tekniklerdendir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Tarama modeli, araştırmacıların bir durumu, olayı ya da eylemi derinlemesine analiz ettiği bir araştırma modelidir (Yin, 2012). Nitel olan bu çalışmanın amacı doğrultusunda, salgın sürecinde yaşanan durumların eğitimde kullanılan yöntemi etkilemesi, öğrenci görüşlerine bağlı olarak, oluşan yeni durumun onlara neler hissettirdiği, aldıkları eğitimin verimliliğini nasıl değerlendirdikleri hususlarının derinlemesine incelemek adına bu model tercih edilmiştir.

Araştırma Alanı ve Katılımcılar

Çalışma grubunu 40 yükseköğrenim ön lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubu gönüllülük esasına dayanılarak oluşturulmuştur. Çalışma grubunda ki öğrencilerin yarısını 1. sınıf öğrencileri, yarısını 2. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu öğrenciler Atatürk Üniversitesi'nde Çocuk gelişimi, Optisyenlik, Eczane Hizmetleri, Laborant ve Veteriner Sağlık, Tıbbi Laboratuvar Teknikleri programlarında öğrenim gören öğrencilerden her sınıf düzeyinde eşit sayıda olmak üzere seçilmiştir. Çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yönteminde, önceden belirlenen bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumlar çalışılır (Patton, 1987). Belirlenen ölçütler, yükseköğretim öğrencisi olmak, örgün eğitim alıp uzaktan eğitim ile pandemi döneminde eğitim görmek olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme formunun oluşturulmasında ilk olarak detaylı veri toplanması için on soru hazırlanmıştır (beş soru demografik durumları içeren, beş soru süreci değerlendirmelerine yönelik). Sonrasında alanında uzman iki öğretim üyesinin görüşü alınarak bazı sorular birleştirilmiştir. Bunların sonucunda görüşme formu üç soru demografik bilgileri içeren, üç soru katılımcıların değerlendirmelerini içeren toplamda altı soruluk son halini almıştır.

Veri Toplama Süreci

Çalışma verileri 05.05.2020-31.12.2020 tarihleri aralığında Atatürk Üniversitesinde ön lisans eğitimi gören 40 öğrenciden yüz yüze, çevrimiçi görüşme veya telefon görüşmesi yapılarak toplanmıştır.

Veri Analizi

Araştırma verilerinin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. Betimsel analiz; elde edilen verilerin önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlandığı, görüşülen kişilerin görüşlerini çarpıcı bir şekilde yansıtmak için doğrudan alıntılarının sıklıkla kullanıldığı ve sonuçların neden-sonuç ilişkileri çerçevesinde yorumlandığı bir analiz tekniğidir. (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Betimsel analiz tekniği, üç adım (veri indirgeme, veri sunumu, çıkarım ve doğrulama) çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Verilerin sunumunda atıf seçiminde çarpıcı (farklı görüş), açıklayıcı (temaya uygunluk), çeşitlilik ve uç örnekler kriterleri dikkate alınmıştır (Ünver, Bümen ve Başbay, 2010). Formlardan elde edilen veriler önce Office programına aktarılmış, birkaç kez okunmuş ve bunun için kodlama oluşturulmuştur. Ardından kodlar bir araya getirilerek ve araştırma bulgularının ana hatlarını oluşturacak temalar ortaya konularak betimsel ve içerik analizleri yapılmıştır.

Betimsel analiz yaklaşımına göre, elde edilen veriler önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Betimsel analiz; analiz için çerçeve oluşturma, verilerin tematik çerçeveye göre işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanması olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmada betimsel analiz yapılırken ilk olarak, kavramsal çerçeveye göre hazırlanan görüşme sorularından yola çıkarak veri analizi için tematik çerçeve oluşturulmuştur. Daha sonra, tematik çerçeveye göre işlenen veriler anlamlı bir bütün içerisinde düzenlenerek, bulgular yorumlanmıştır.

Etik Konular

Çalışma verilerini toplamak için oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formunun öncesinde, katılımcılara, bu çalışma kapsamında verecekleri cevapların sadece bilimsel amaçlarla kullanılacağı ve kişisel veri istenmediği yazılı olarak beyan edilmiştir. Pandemi sürecindeki eğitim süreçlerine ilişkin belirtmek istedikleri durumlarını paylaşarak, gelecekte olası benzer bir durum karşısında sürece katkı sunmak için çalışmanın yapıldığı katılımcılara bildirilerek ve sürece katkı sunmak isteyip istemedikleri sorularak, onayları alındıktan sonra veriler toplanmaya başlanmıştır. Veriler, pandemi sürecine dair önlemler alınarak yüz yüze, telefon görüşmesiyle ve çevrimiçi platformlar üzerinden toplanmıştır.

Araştırmanın Güçlü Sınırlı Yönleri

Çalışma yönteminin var olan durumu inceleme üzerine kurulu olması ve verilerin açık uçlu sorulara verilen cevaplarla oluşması açısından, bildirilmek istenenlerin net ve açık bir şekilde anlatılabilmemesinin önünü açmıştır.

Çalışma verilerinin toplandığı sürecin pandemi dönemi olması, bazı öğrencilere ulaşma konusunda sınırlılıkların oluşmasına sebep olmuştur.

Bulgular ve Yorumlar

Çalışma kapsamında elde edilen veriler, hazırlanan sorulara verilen cevaplar çerçevesinde gruplandırılmıştır. Ortaya çıkan gruplar bulguların üç temel başlık çerçevesinde oluştuğunu göstermektedir. Böylece bulgular üç ana tema altında gruplandırılmıştır. Tema başlığı altında alt temalara ve nedenlerine ilişkin kodlara yer verilerek, katılımcı görüşleriyle desteklenmiştir.

Uzaktan Eğitimin Avantajlarına İlişkin Bulgular

Yapılan görüşmelerde öğrencilere, “Pandemi dönemi uzaktan eğitim uygulamalarının avantajları hususundaki değerlendirmeleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Verilen cevaplara göre oluşturulan alt temalar, nedenlerine ilişkin kodlar ve bu görüşlerin ortaya çıkma sıklığı gösterilmiştir.

Tablo 1					
<i>Uzaktan Eğitimin Avantajları</i>					
Tema	Alt tema	f	%	Nedenlerine ilişkin kodlar	f
Uzaktan Eğitimin Avantajları	Bireysel Avantajlar	23	57.5	Teknoloji okuryazarlığının gelişmesi	19
				Araştırma yönünün ortaya çıkması	4
				Otokontrolün gelişmesi	2
	Sistem Avantajları	16	40	Derslerin devam etmesi	12
				Eğitimin mekândan bağımsız olması	5
				Kaçırılan derslerin telafi edilebilmesi	2

Tabloya bakıldığında katılımcıların çoğu, uzaktan eğitimin teknoloji ile olan ilişkilerini iyileştirdiğini, otokontrolünü geliştirdiğini bildirmektedir. Katılımcıların yarısına yakını da eğitimin zaman ve mekândan bağımsız olmasını ve eğitim-öğretimin uzaktan eğitimden dolayı sürekliliğinin olmasını avantaj olarak bildirdikleri görülmektedir. Tablo 1 deki tema ve alt temaya ilişkin katılımcı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Teknoloji okuryazarlığının gelişmesi

“Uzaktan eğitim sürecinde daha çok araştırdım word, powerpoint, excel, skype, zoom gibi programları kullanmayı bilmiyordum, uzaktan eğitim sayesinde hepsini öğrendim.”(K40)

“...bana katkısı oldu telefonda bilmediğim yapamadığım uygulamaları kullanmaya başladım ve en çok da bilgisayar kullanmamı geliştirdi.”(K10)

“İnternet üzerinden eş zamanlı olarak grupla çalışmayı, anlaşmayı tecrübe edindim. Online dersler hakkında bilgi sahibi oldum. İşleyişi ve teknoloji konusundaki birçok eksikimi tamamladım.”(K17)

Yukarıda öğrenci görüşlerinde, uzaktan eğitim sürecinde önceden bilinmeyen birçok bilgisayar programıyla çalışmayı öğrenme, teknoloji adına yeni bilgiler edinme ve online sınıf ortamının katkıları vurgulanmıştır. Bu alt temaya ilişkin görüş bildiren öğrencilerin bir kısmı uzaktan eğitimin araştırma yönlerini ortaya çıkarmasını neden olarak göstermişlerdir.

Araştırma yönünün ortaya çıkması

“Araştırmacı yanımı keşfettim. Daha çok araştırmaya bulmaya meyilli biri olduğumu anladım.”(K18)

“Acaba uzaktan eğitim nasıl olacak, yapabilir miyim diye endişelerim çok oldu bu yüzden hep bir araştırma içerisindeydim, öğrenme peşindeydim. Bir süre sonra bundan keyif aldığımı hissettim ve araştırarak çok şey öğrendim hala öğreniyorum.”(K24)

Yukarıda öğrenci görüşlerinde de vurgulandığı gibi, bu alt temaya ilişkin görüş bildiren öğrenciler, süreç içerisinde merak ettikleri, bilmedikleri konuları araştırırken bundan heyecan duyduklarını ve iyi hissettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca bu alt temaya yönelik görüş bildiren 2 öğrenci kendi kendini kontrol edebilme yeteneğini geliştirmeyi neden olarak belirtmiştir.

Otokontrolün gelişmesi

“Uzaktan eğitimde bilgisayar ve telefonla çok vakit geçirildiğinden kendimi kontrol etmem gerektiğini düşündüm aksi halde bağımlı olabilirdim. Her şeyi plan dâhilinde yapmaya çalıştım bu sebeple. Sorunsuz ve her şeye vakit ayırarak süreci geçirmeye çalıştım.”(K31)

Yukarıdaki öğrenci görüşünde zamanı doğru yönetmek ve bağımlı olmamak için planlı bir süreç yaşama ve otokontrolün artması neden olarak vurgulanmıştır. Bunların yanı sıra uzaktan eğitim sistemlerinin sunmuş olduğu avantajlarda görüşme yapılan katılımcıların %40 tarafından vurgulanmıştır. Derslerin devam etmesi 12 katılımcı tarafından, eğitimin mekândan bağımsız olması 5 katılımcı tarafından, kaçırılan derslerin telafi edilebilmesi ise 2 katılımcı tarafından sistem avantajı olarak belirtilmiştir. Bunlara ilişkin katılımcı görüşleri aşağıda sunulmuştur.

Derslerin devam etmesi

“Bu dönemde hiç olmazsa online ders işlediğimiz için birçok avantajı var tabi ki dersleri oradan güzelce işledik, geri kalmadık eğitimimizden.”(K22)

“Derslerin aksatılmayarak eğitim sürecinin devam ettirilmesi açısından çok çok güzel oldu, zorluklar yaşansa da süreç aksatılmadı.”(K39)

Yukarıdaki öğrenci görüşlerinde pandemi sürecinde eğitim sürecinin uzaktan eğitim ile devam ettirilmesi uzaktan eğitim sistemlerinin avantajları alt temasına neden olarak belirtilmiştir. Ayrıca eğitim yapmak için uzaktan eğitimin mekâna bağımlı olmayan özelliğinin de avantaj olarak vurgulandığı katılımcı görüşü aşağıda bulunmaktadır.

Eğitimin mekândan bağımsız olması

“Bu süreçte okula gitme gibi bir durum olmadığından rahat bir şekilde istediğim saatte ödevlerimi yapabildim, diğer işlerimi derslerden sonra hemen halledebildim, uzaktan eğitimle herkesin evinden okuyabileceğini de görmüş olduk.”(K14)

Yukarıdaki öğrenci görüşünde uzaktan eğitimin toplu mekanlarda yapılma zorunluluğunun olmaması ve mekândan serbestlik durumunun alt temaya neden olarak belirtildiği görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin giremediği derslerin telafisini kolaylıkla yapabilmeyen vurgulandığı katılımcı görüşü aşağıdadır.

Kaçırılan derslerin telafi fırsatı

“Canlı derslere katılamadığım zamanlarda kayıtlardan dersi dinleme fırsatının sunulması büyük avantaj sağladı. Tüm dersleri kayıtlardan tekrar edebildim.”(K19)

Yukarıdaki katılımcı görüşünde eş zamanlı olarak izlenemeyen dersin, video kayıtlarının uzaktan eğitim sistemlerinde kayıtlı olması ve istendiği zaman izlenebilmesi avantaj olarak belirtilmiştir.

Uzaktan Eğitimin Dezavantajlarına İlişkin Bulgular

Yapılan görüşmelerde öğrencilere, “Pandemi dönemi uzaktan eğitim uygulamalarının dezavantajları hususundaki değerlendirmeleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Verilen cevaplara göre oluşturulan alt temalar, nedenlerine ilişkin kodlar ve bu görüşlerin ortaya çıkma sıklığı gösterilmiştir.

Tablo 2					
<i>Uzaktan Eğitimin Dezavantajları</i>					
Tema	Alt tema	f	%	Nedenlerine ilişkin kodlar	f
Uzaktan Eğitimin Dezavantajları	Uzaktan Eğitim Sisteminin Dezavantajları	40	100	Verimliliğin düşük olması	38
				Alt yapı problemleri	23
				Fırsat eşitsizliğinin olması	20
				Mobil cihazlarla tam uyumlu olmama	8
				Uygulama derslerinin online olması	4
	Bireysel Dezavantajları	35	87.5	Zamanın kontrol edilememesi	31
				Ödevlerin fazla olması	6
				İnsan ilişkilerinin zayıf olması	2

Tablo 2 ye bakıldığında katılımcıların tamamının, uzaktan eğitimin sistemsel dezavantajlarına ilişkin görüş bildirdikleri görülmektedir. Ders verimliliklerinin düşük olması, teknolojik alt yapının yetersizliği, fırsat eşitliği sağlamaması öne çıkan sistemsel dezavantajlar olarak bildirilmiştir. Ayrıca katılımcıların çoğu iletişim eksikliği, zaman yönetimi ve verilen ödevlerin fazla olmasını dezavantaj olarak bildirmişlerdir. Tabloda bulunan tema ve alt temaya yönelik öne çıkan katılımcı görüşleri aşağıda bulunmaktadır.

Verimliliğin düşük olması

“...ben pek verim aldığımı düşünmüyorum çünkü çok fazla bağlantı kopukluğu yaşadım, sağlık problemleri, ev ortamının pandemiden dolayı kalabalığı gibi birçok faktörden dolayı.”(K3)

“...daha çok geliştirilmesi lazım (görüntülü bağlanma oranı düşük, sistem gücü düşük, zaman kısıtlı vs.) aksi takdirde verimsiz ve bir şey bilmeyen bir nesil yetişebilir. Benim için verimli oldu diyemem.”(K30)

Yukarıdaki katılımcı görüşlerinde pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim ile aldıkları eğitim verimliliğinin istedikleri gibi olmadığı belirtilmiştir. İlgili soruya yönelik görüş bildiren diğer katılımcılarda benzer ifadelerde bulunmuşlardır. Ayrıca bu alt temaya ilişkin görüş bildirenlerin yarısından fazlası teknik alt yapı eksikliğini ve yaşanan problemleri neden olarak vurgulamıştır. Öne çıkan katılımcı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Alt yapı problemleri

“İnternet sorunu, veriye ulaşamama, sistemden atılma, ödev yükleyememe gibi sorun çok yaşadım bu yüzden çok tedirginlik geçirdiğim günlerim oldu.” (K2)

“Elektrik, internet ve zaman sıkıntısı yaşadım çoğunlukla, sistem sürekli sınavda iken sınavdan atıp duruyordu. Dersten kopmalarım neyse de sınav esnasındaki bağlantı kopmalarından dolayı çok ağladım...”(K19)

Yukarıdaki katılımcı görüşlerinde ve diğer katılımcı görüşlerinde, UE sisteminin internet alt yapısını kullanması ve yoğun katılım durumlarında aksaklıkların yaşanması, öğrencilerin özellikle sınav dönemlerinde bu duruma maruz kalmalarının onlarda yarattığı olumsuz duyguların kaynağı olarak vurgulandığı görülmektedir. Ayrıca pandemi döneminde uygulanan UE nin her öğrenciye eşit fırsatı tanımadığını belirten katılımcı görüşleri aşağıda verilmiştir.

Fırsat eşitsizliğinin olması

“...bunların yanı sıra bazı insanlar daha kolay şekilde süreci geçirebiliyorlar, çünkü şehirdeler, bilgisayarları, işleyen telefonları vs. sıkıntı çekmedi belki de çoğu ama biz sadece bir telefon ve köyde. İhtiyacımız olan her şeye hemen yetişemedik internet bulamadık bazen, telefon iyi çekmedi, benim için çok zorlu bir süreçti muhtemelen benim gibi olanlar içinde öyledir.”(K8)

“...evinde internet olmayan, köyde oturup şebekesi olmayan, telefonuna uygulama inmeyen, bilgisayarı olmayan birçok arkadaşım var ve bunlar çok zorlandılar. Benim evimde internet olmasına rağmen yeri geldi çok zorlandım. Telefonum dondu vs....”

Yukarıdaki görüşlerde özellikle taşrada yaşayan bireylerin UE sistemleri üzerinden eğitimlerini devam ettirebilmelerinin zorlukları üzerinde durularak UE nin fırsat eşitsizliği oluşturduğu vurgulanmıştır. Ayrıca öğrencilerin daha çok sahip oldukları mobil cihazlarla UE derslerinde girmeye çalışmalarıyla ortaya çıkan mobil cihazlarla uyumsuzluk durumlarına yönelik bildirilen öne çıkan görüş aşağıdaki gibidir.

Mobil cihazlarla tam uyumlu olmama

“...sadece telefonum var mesela benim, derslere bağlanabiliyordum ama ödevleri yüklemek için girdiğimde ödevi yükleyemiyordum, sunum yapamıyordum. O süreçte evden çıkmak doğru olmazsa bile ben çok kez bilgisayara ulaşmak için akrabalarım ya da arkadaşım gittim. ” (K33)

Yukarıdaki görüşte ve bu alt temaya ilişkin bildirilen diğer görüşlerde UE sistemlerinin mobil cihazlarla tam olarak entegrasyonun sağlanmaması durumunu ve bazı işlevleri yerine getirememenin dezavantajlı noktaları vurgulanmıştır. Ayrıca uygulama derslerinin çevrimiçi ders şeklinde yapılmasını bu alt temaya neden olarak gösteren katılımcı görüşlerinden öne çıkan görüş aşağıda sunulmuştur.

“...uygulama dersleriminiz vardı bunları uzaktan eğitimde yapamadık sadece teorik dersler işledik bu da bizim için dezavantaj.”

Tablo 2 ye bakıldığında UE nin bireysel dezavantajlarının %87,5 olarak değerlendirildiği görülmektedir. Buna neden olarak oluşan kodlar; zamanın kontrol edilememesi, ödevlerin fazla

olması ve insan ilişkilerinin zayıf olması olarak görüşme yapılan öğrenciler tarafından vurgulanmıştır. Bu alt temaya bildirilen görüşlerden öne çıkanlara aşağıda yer verilmiştir.

Zamanın kontrol edilememesi

“Pandemideki eğitim sürecinde teknoloji ile uyuyup teknoloji ile kalkıyordum diyebilirim. Başka bir şeye zaman ayıramıyordum. Bu sebeple birçok işimin geride kaldığını ertelediğimi söyleyebilirim.”(K15)

“Normal zamanda ne kadar teknoloji kullanıyorsam pandemi dönemindeki uzaktan eğitimle bu zaman 1.5- 2 katına çıktı ister istemez bazı yapmam gereken görevlerimi eksik bıraktığım oldu..”(K35)

Yukarıda görüşü bildirilen katılımcılar, pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde teknolojik aletlerle geçirdikleri süreleri kontrolünü yapamamadan kaynaklı bazı işlerinin aksadığını belirtmektedirler. Bunun yanı sıra bu alt temaya yönelik görüş bildiren bazı katılımcıların ödevlerin bu süreçte daha fazla kullanıldığını vurguladıkları görülmektedir.

Ödevlerin fazla olması

“...zaten sınırlı olan ders süresinde anlatımı tamamlanamayan konuların ödev olarak verilerek konun tamamlanmaya çalışılması ve bunun birçok derste olması gerçekten çok zamanımızı aldı. İşini iyi yapmak isteyen biri bilgisayarın başından kalkmıyor neredeyse.”(K25)

Yukarıda bulunan katılımcı görüşünde ve bu alt temaya ilişkin görüş bildirenlerin görüşlerinde pandemi sürecinde öğretim elemanlarının ödevlendirmelerinin artması neden olarak vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra UE sürecinde insan ilişkilerinin azalmasını bireysel dezavantaj olarak belirten katılımcı görüşü aşağıda bulunmaktadır.

İnsan ilişkilerinin zayıf olması

“Uzaktan eğitimde kimseyle etkileşimin olmaması, bir araya gelinmemesi, insanın o süreçte yalnızlaşmasına yol açabiliyor.”

Pandemi Süreci Uzaktan Eğitimin Uygulanabilirliğine Yönelik Öğrenci Önerilerine İlişkin Bulgular

Yapılan görüşmelerde öğrencilere, “Uzaktan eğitimin daha kullanılabilir olmasına ilişkin önerileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Verilen cevaplara göre oluşturulan alt temalar, nedenlerine ilişkin kodlar ve bu görüşlerin ortaya çıkma sıklığı gösterilmiştir.

Tablo 3					
<i>Uzaktan Eğitim Uygulamalarına Öğrenci Önerileri</i>					
Tema	Alt tema	f	%	Nedenlerine ilişkin kodlar	f
Uzaktan Eğitim Uygulamalarına Öğrenci Önerileri	Uzaktan Eğitim Altyapısına İlişkin Çözüm Önerileri	15	37.5	Fırsat eşitliği sağlamalı	15
				Sınav sistemlerinin iyileştirilmesi	2
	Derslerin Yürütümüne İlişkin Çözüm Önerileri	11	27.5	Sağlık Tedbirleri Dahilinde Uygulamalı Derslerin Yüz Yüze Yapılması	5
				Ödevlerin azaltılması	3
				Süreçteki belirsizliklerin önüne geçilmesi	3
				Derslerin daha ilgi çekici olması	2

Tablo 3'e bakıldığında katılımcıların bir kısmının, uzaktan eğitimin alt yapı sorunlarının giderilmesine yönelik, bir kısmının da derslerin yürütümüne ilişkin önerilerde bulunduğu görülmektedir. Nedenlerine ilişkin kodlar ve öne çıkan katılımcı görüşleri aşağıdadır.

Fırsat eşitliği sağlamalı

“Sistem mümkünse daha iyi ayarlanmalı ve adil olunmalı. İnterneti olan olmayan herkesin kullanabileceği ulaşabileceği bir şey değil şu anda. Sistemin yaygınlaşması için herkese, her yere ve her duruma uygun duruma getirilmesi lazım.”(K21)

“İnsanları teknoloji bağımlılığına sevk edecek bir yapısı bulunuyor, göz problemleri oluşturabilecek bir yapısı bulunuyor bu sorunlara yol açan durumları ortadan kaldırarak kendini ortaya koyabileceği bir düzene getirilebilir.” (K14)

Yukarıda görüşleri bulunan katılımcılar ve bu alt temaya ilişkin görüş bildiren katılımcılar tarafından UE sistemlerinin herkesin eşit bir şekilde ulaşabilip kullanabileceği şekilde geliştirilmesi gerektiği hususu vurgulanmaktadır. Aşağıda da ara sınav ve dönem sonu sınav uygulamalarının iyileştirilmesine dair öne çıkan katılımcı görüşü bulunmaktadır.

Sınav sistemlerinin iyileştirilmesi

“Online sınavlarda öğrencilerin sisteme yükledikleri ödevlerindeki yanlışlıkları görmeleri sağlanabilir. Sınavlardan hemen sonra sınavın öğrenci tarafından değerlendirilebilmesi için cevap anahtarı paylaşılabilir.”(K4)

Yukarıdaki katılımcı görüşünde UE nin değerlendirme boyutu üzerine geliştirilmesine vurgu yapılmıştır.

Katılımcıların %27,5 i derslerin yürütümüne ilişkin çözüm önerilerinde bulunmuşlardır. Öne çıkan katılımcı görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Sağlık Tedbirleri Dahilinde Uygulamalı Derslerin ve Sınavların Yüz Yüze Yapılması

“Benim önerilerim şu şekildedir salgın olan durumlarda evde ders çalışılıyor olabilir ders görülüyor olabilir ama sınav haftalarında okullarda sınav olursa, uygulama dersleri uygulama alanında yapıya daha iyi olacağını düşünüyorum çünkü herkesin şartları aynı değil.”(K37)

Yukarıdaki katılımcı görüşünde gerekli sağlık tedbirlerinin alınarak uygulama derslerinin ve sınavların yüz yüze yapılmasının çözüm önerisi olarak belirtildiği görülmektedir. Ayrıca verilen ödevlerin azaltılması yönünde öne çıkan görüş aşağıda bulunmaktadır.

Ödevlerin azaltılması

“Öğrencilerin dersten başka da yaşamlarının olduğunu düşünülerek verilen ödevlerin azaltılması, sıkılmayacak seviye de tutulması daha iyi olur...” (K25)

Yukarıdaki görüşte UE ile yapılan eğitim uygulamalarında öğrencinin kendi başına yapması gereken ödev ve sorumluluklara daha az yer verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bunun yanı sıra UE sürecinde programın nasıl ilerlemesi gerektiği hususunda yapılan önerilerden öne çıkan katılımcı görüşüne aşağıda yer verilmiştir.

Süreçteki belirsizliklerin önüne geçilmesi

“Hocalarımızın daha anlaşılır ve açık bir şekilde nereye nasıl bağlanacağımız, ödevleri nereden nasıl yükleyebileceğimiz ve tüm süreç hakkında bilgi vermeleri çok daha iyi olurdu. Mesela ben sınavdayken sistemle ilişğim kesildi ve tekrar bağlanamadım ne yapmalıyım?... ” (K11)

Yukarıdaki katılımcı görüşünde sürecin yürütülmesi esnasında karşılaşılabilecek problemlerin çözümüne ilişkin bilgilendirmelerin yapılması ve süreç programının anlaşılır şekilde bildirilmesi yönünde öneri belirtilmektedir. Ayrıca öğrencilerin derse adaptasyonlarını artırma yönünde öne çıkan katılımcı önerisi aşağıda sunulmuştur.

Derslerin daha ilgi çekici olması

“Genel olarak derslerin sıkıcı olmaktan kurtulması için daha farklı görseller, müzikler, kısa filmler gibi şeylerin eklenerek öğrenciler için cazibesi artırılabilir.”(K38)

Sonuçlar

Pandemi döneminde UE uygulamalarının, yükseköğretim öğrencilerinin görüşleri doğrultusunda avantajlarını, dezavantajlarını ve geliştirilmesine ilişkin önerilerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışma, 3 tema altında gruplandırılmıştır. Her temaya ilişkin tartışma ve sonuç aşağıda sunulmuştur.

Çalışma da pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitimin avantajlarına yönelik; teknoloji okuryazarlığını arttırdığı, pandemi gibi sıra dışı zamanda derslerin devam edebilmesini sağladığı, mekândan bağımsız olması, derslerin tekrarı ve telafisinin yapılabilmesi fırsatlarını sunması, teknoloji bağımlılığına yakalanma farkındalığı oluşturarak zaman yönetimi, otokontrol gibi duyarlılık oluşturduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Alan yazına bakıldığında; mekândan bağımsız olarak yapılabilen ve bireyin toplumsal yaşam içerisindeki görev ve yükümlülüklerini yerine getirmeye mâni olmayan uzaktan eğitimin her birey için farklı bir tercih etme sebebinin bulunduğu değerlendirilmiştir (İlgaz ve Aşkar, 2009; Young ve Rogers, 1998). de Oliveira, Penedo ve Pereira (2018) tarafından yapılan çalışmada uzaktan eğitiminin temel avantajının esneklik olduğu bildirilmiştir. Konu üzerine yapılan çalışmalardan ve bu çalışmanın sonuçlarından uzaktan eğitimin zaman konusundaki esnekliği, mekân hususundaki bağımsızlığı ve ulaşabileceği hedef kitlesinin genişliği avantajlı bir eğitim uygulaması olduğunun göstergesi olarak görülebilir. Bu anlamda yapılan çalışmalar elde edilen sonucu desteklemektedir.

Bu araştırmada pandemi dönemi uygulanan uzaktan eğitimin dezavantajlarına ilişkin, verimliliğin düşük olması, teknolojik alt yapı problemleri, fırsat eşitsizliği durumu, mobil cihazlarla tam uyumlu olmayan programların kullanılması, etkileşimin olmaması ortaya çıkan sonuçlar olmuştur. Alan yazında internet ve elektrik kesintilerinin olması durumunda derslerin bağlantılarının kopmasını öğretmen ve öğrencilerin dezavantaj olarak belirttikleri vurgulanmaktadır (Duman, 2020). Koppelman ve Vranken, (2008) çalışmalarında canlı ders uygulamalarında ses kesilmesi, görüntü donması gibi teknik aksaklıkların öğrencilerin algı ve görüşleri üzerinde olumsuz etkide bulunduğu sonucunu bildirmişlerdir. Pandemi döneminde acil bir şekilde uzaktan eğitime geçilmesine bağlı olarak bazı öğrencilerin teknolojik alet eksikliğine ya da internet bağlantısı yokluğuna bağlı olarak herkese eşit fırsatlar sunmadığı yönünde ortaya çıkan sonuç bulunmaktadır. Bu sonuç pandemi dönemiyle ilişkilendirilebilir. Yanı sıra diğer ortaya çıkan sonuçların alan yazınla da desteklendiği görülmektedir. Dezavantaj olarak nitelendirilen durumların uzaktan eğitimin yaygınlaşması, teknolojik ilerlemelerin devam etmesi ve bireylerin teknoloji ile daha ilişkilerinin sıklaşmasıyla azalacağı düşünülmektedir.

Yapılan araştırma da pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitimin herkese eşit imkanlar sağlayacak bir platforma dönüşmesi, uygulama derslerinin sağlık tedbirleri dahilinde yüz yüze yapılması, süreçteki belirsizliklerin önüne geçilmesi, derslerin daha ilgi çekici içeriklerle desteklenmesi gerekliliği sonuçlarına ulaşılmıştır. MacKeogh ve Lorenzi (2007)

tarafından yapılan araştırmada, yetişkin öğrencilerin yaşam boyu öğrenmeye gerçekten demokratik bir temelde katılmalarını sağlayacak zaman, yer ve gerçekten erişilebilirlik açısından esnekliği sağlamak için yapılması gereken çok şeyin olduğu bildirilmiştir. Ishmael, Heiser ve Payne (2020) tarafından yapılan çalışma da uzaktan öğrenmenin bir alt alanı olan mobil öğrenme ile eğitim vermek ve internete veya bilgisayarlara erişim sınırlıysa öğrencilerle hem eşzamanlı hem de eş zamansız iletişim kurmak için kullanılabilir olduğu bildirilmiştir. Bu yönüyle de çalışma alan yazın ile benzer sonuçlar vermektedir.

Yapılan çalışmanın pandemi sürecinde gerçekleşen acil uzaktan eğitime geçişi ele alması sürecin tam olarak içinde bulunan öğrencilerden kaynağını alması ortaya çıkan sonuçların büyük önem arz ettiğini göstermektedir. Yapılan çalışma da özellikle herkesin kullanabileceği bir hale ulaşırsa uzaktan eğitim uygulamalarının çok daha büyük hedef kitlelere ulaşmasının önünde engelin kalmayacağını ve pandemi gibi olağan dışı durumlarda en büyük ve işe yarar alternatif olacağı söylenebilir.

Öneriler

Uzaktan eğitim ile diğer eğitim uygulamalarının karşılaştırmaları öğrenci, öğretmen açısından ele alınabilir. Uzaktan eğitimin daha cazip hale gelmesi için yapılması gerekenler üzerine çalışmalar yapılabilir. Uzaktan eğitimle daha çok teorik derslerde mi yoksa uygulamalı derslerde mi başarılı olunuyor? Uzaktan eğitim daha çok hangi hedef kitle üzerinde işe yarıyor? Gibi sorulara cevap oluşturacak araştırmalar yapılabilir. Uzaktan eğitimin içeriğinin güçlendirilmesi adına deneysel çalışmalar yapılarak sonucuna istinaden eğitim politikalarına katkı sağlayacak öneriler oluşturulabilir.

Kaynakça

- Ağır, F. (2007). *Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi* (Master's thesis, Balıkesir Üniversitesi FBE). https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=yTofWbvTT6CEF2vKa4KYXA&no=Qp38cDT7Iux_WQdY8bxBtQ
- Akdemir, Ö. (2011). Yükseköğretimimizde uzaktan eğitim. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(2), 69-71. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/higheredusci/issue/61475/917977>
- Akkuş, İ., & Kapıdere, M. (2015). *Açık kaynak kodlu mobil uzaktan eğitim yönetim sistemleri*. In 9th International Computer & Instructional Technologies Symposium (pp. 20-22). https://www.researchgate.net/publication/282288452_Acık_Kaynak_Kodlu_Mobil_Uzaktan_Eğitim_Yönetim_Sistemleri
- Akyüz, Y. (1982). Farabi'nin Türk ve Dünya eğitim tarihindeki yeri. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 15 (2), 81-88. DOI: 10.1501/Egifak_0000000892
- Al, U., & Madran, O. (2004). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemleri: Sahip olması gereken özellikler ve standartlar. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 259-271. DOI:10.15612/BD.2004.491
- Ateş, A., & Altun, E. (2008). Bilgisayar öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 28(3), 125-145. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gefad/issue/6746/90705>
- Balaban, E. (2012). *Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitim ve bir proje önerisi*. İstanbul: Işık Üniversitesi,20.https://erdalbalaban.com/wp-content/uploads/2012/12/UE_UzaktanEğitim_EB.pdf
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/403827>
- Burma, Z. A. (2008). AB’ye geçiş sürecinde meslek elemanlarının uzaktan öğretim ile eğitimi. *International Journal of Informatics Technologies*, 1(2), 15-20. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gazibtd/issue/6613/87869>
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2013). *Research methods in education* routledge.
- Çukadar, S., & Çelik, S. (2003). İnternete dayalı uzaktan öğretim ve üniversite kütüphaneleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 4(1), 31-42. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2151757>

- de Oliveira, M. M. S., Penedo, A. S. T., & Pereira, V. S. (2018). Distance education: advantages and disadvantages of the point of view of education and society. *Dialogia*, (29), 139-152. DOI: 10.5585/Dialogia.n29.7661
- Demir, F., & Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 273-292. Doi: 10.37669/milliegitim.775620
- Demirbilek, T. (1992), “Verimlilik yaratılması ve geliştirilmesinde yüksek öğretim kurumlarının işlevleri”, MPM Yayınları Anahtar Gazetesi (Temmuz sayısı), s.8 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/verimlilik/issue/30711/331878>
- Deperlioğlu, Ö., & Yıldırım, R. (2009). Mesleki eğitimin uzaktan eğitim ile desteklenmesi ve örnek uygulama. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 9(1), 61-70. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akufemubid/issue/1609/20103>
- Duman, A. (1992). Yetişkin eğitimi açısından türkiye'deki uzaktan eğitim uygulamalarına bir bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 25(1), 285-293. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000639
- Duman, S. N. (2020). Salgın döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 95-112. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.768887>
- Erdem, A. R. (2005). *Etkili ve verimli (nitelikli) eğitim*. Anı Yayıncılık. ISBN: 975-6376-76-7
- Ergün, M. (2009). *Eğitim felsefesi*. Pegem Akademi.
- Ergüney, M. (2015). Uzaktan eğitimin geleceği: MOOC (massive open online course). *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 15-22. <https://www.researchgate.net/publication/347999915>
- Ertürk, S. (1974), *Eğitimde Program Geliştirme*, H.Ü., s.12.
- Eygü, H., & Karaman, S. (2013). A study on the satisfaction perceptions of the distance education students. *Kırıkkale University Journal of Social Sciences*, 3(1), 36-59. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kusbd/issue/19375/205547>
- Fidan, M. (2016). Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ve epistemolojik inançları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (H. U. Journal of Education) 31(3): 536-550 DOI:[10.16986/HUJE.2016016666](https://doi.org/10.16986/HUJE.2016016666)
- Girginer, N. (2001). *Uzaktan eğitim kararlarında teknoloji, maliyet, etkinlik boyutları ve uzaktan eğitime geçiş için kavramsal bir model önerisi*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id= PDPOdfAzI>

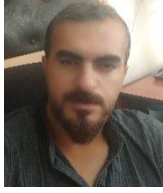
- TOYpCXWLMiuzA&no=vMXPtpmoy4naujEjV015EQhttps://tez.yok.gov.tr/UlusalTezM
erkezi/tezDetay.jsp?id=PDPOdfAzITOYpCXWLMiuzA&no=vMXPtpmoy4naujEjV015
EQ
- Gürer, M. D., Tekinarslan, E., & Yavuzalp, N. (2016). Çevrimiçi ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitim hakkındaki görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 7(1), 47-78. DOI: 10.17569/tojqi.74876
- Horzum, M. B., Özkaya, M., Demirci, M., & Alpaslan, M. (2013). Review of Turkish distance education research. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*. August 2013. Volume 14, Issue 2, pp. 79-100. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/92208>
- İlgaz, H., Aşkar, P. (2009). Çevrimiçi uzaktan eğitim ortamında topluluk hissi ölçeği geliştirme çalışması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 1(1), 27-35. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/201292>
- Ishmael, K., Heiser, R., & Payne, J. (2020). Pandemic planning for distance learning: scenarios and considerations for prek-12 education leaders. *New America*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED609135.pdf>
- İşık, A. H., Karacı, A., Özkaraca, O., & Biroğul, S. (2010). Web tabanlı eş zamanlı (senkron) uzaktan eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı analizi. *Akademik Bilişim*, 10-12. https://ab.org.tr/ab10/kitap/isik_karaci_AB10.pdf
- İşman, A. (2005). *Uzaktan eğitim*. Pegem Akademi. <https://depo.pegem.net/9789758792825.pdf>
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim* (Geliştirilmiş 4.baskı). Pegem Yayıncılık. <https://depo.pegem.net/9789758792825.pdf>
- Koppelman, H. and Vranken, H. (2008). Experiences with a synchronous virtual classroom in distance education. *ACM SIGCSE Bulletin*, 40(3), 194-198. <http://dx.doi.org/10.1145/1597849.1384324>
- MacKeogh, Kay (2007). *Redressing disadvantage and ensuring social cohesion: the role of distance education and elearning policies in the European Union 1957-2007 in Lionarakis, Antonis (ed) Forms of democracy in Education: Open Access and Distance Education. Proceedings of the 4th International Conference in Open and Distance Learning Athens. Hellenic Open University. Vol A pp163-172* https://doras.dcu.ie/490/1/icodl_2007.pdf
- Odabaş, H. (2003). İnternet tabanlı uzaktan eğitim ve bilgi ve belge yönetimi. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(1), 22-36. <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/167/162>

- Oran, M. K., & Karadeniz, Ş. (2007). İnternet tabanlı uzaktan eğitimde mobil öğrenmenin rolü. *Akademik Bilişim*, 31, 167-170. https://ab.org.tr/ab07/kitap/oran_karadeniz_AB07.pdf
- Önder, N. K. (1992). *Öğretimde Program İlke ve Yöntemler*, 4.Basım, s.20.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (5), 376-394. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/562769>
- Özdoğan, A. Ç. & Berkant, H. G. (2020). COVID-19 Pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, salgın sürecinde Türkiye’de ve dünyada eğitim, 13-43. Doi: 10.37669/milliegitim.788118
- Özer, B. (1990). Uzaktan eğitim sisteminin evrensel yapısı. *Kurgu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi*, 8 (8), 569-594. https://atif.sobiad.com/index.jsp?modul=makale-goruntule&id=AWYfbkYyHDbCZb_mQzQ_
- Özgür, H. (2013). Uzaktan eğitim öğrencilerinin öğrenme stilleri: Trakya Üniversitesi örneği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 85-91. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/trkefd/issue/21474/230169>
- Özturan, M., Egeli, B., Darcan, O. (2000). Türk üniversitelerinde bilgisayar ağlarının uzaktan eğitim aracı olarak kullanılmasına ilişkin bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(18). <https://www.researchgate.net/publication/274720590>
- Psacharopoulos, G., Woodhall, M. (1993). *Education for development*. Oxford: Oxford University Press. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/477701468137718173/pdf>
- Şahin, M. C., Tekdal, M. (2005). İnternet tabanlı uzaktan eğitimin etkililiği: Bir meta-analiz çalışması, *Akademik Bilişim*, 02-04. <https://ab.org.tr/ab05/tammetin/90.pdf>
- Şen, B., Atasoy, F., & Aydın, N. (2010). Düşük maliyetli web tabanlı uzaktan eğitim sistemi uygulaması. *Akademik Bilişim*, 10-12. https://ab.org.tr/ab10/kitap/sen_atasoy_AB10.pdf
- Şenkal, O., Dinçer, S. (2012). Geleneksel sınıfların uzaktan eğitim platformuna dönüştürülmesi: bir model çalışması. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 5(1), 13-18. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gazibtd/issue/6624/87968>
- Şişman, M. (2007). *Eğitim bilimine giriş*. Pegem A Yayıncılık.
- Toker Gökçe, A. (2008). Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 1-12. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/787151>
- Tuncer, M. ve Taşpınar, M. (2008). Sanal ortamda eğitim ve öğretimin geleceği ve olası sorunlar. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 124. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/69938>

- Türkoğlu, R. (2003). İnternet tabanlı uzaktan eğitim programı geliştirme süreçleri. *The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 2:(3), 116 ISSN: 1303-6521
- Varol, N. (2001). İnternet'in uzaktan eğitimdeki konumu. *Akademik Bilişim*, 1-2. <http://ab.org.tr/ab01/prog/FTNurhayatVarol.html>.
- Yıldırım, A. ve şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yin, R.K. (2012). *Applications of case study research (3rd ed.)*. Thousand Oaks, CA:Sage. [https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=FgSV0Y2FleYC&oi=fnd&pg=PP1&dq=Yin,+R.K.+\(2012\).+Applications+of+case+study+research+\(3rd+ed.\).+Thousand+Oaks,+CA:Sage.&ots=43g0MqujNk&sig=v3tS6pk0d5Yt061dCsbVigJ_38M&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=FgSV0Y2FleYC&oi=fnd&pg=PP1&dq=Yin,+R.K.+(2012).+Applications+of+case+study+research+(3rd+ed.).+Thousand+Oaks,+CA:Sage.&ots=43g0MqujNk&sig=v3tS6pk0d5Yt061dCsbVigJ_38M&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false)
- Young, KS ve Rodgers, RC (1998). The relationship between depression and internet addiction, *Cyber Psychology ve Behaviour*, 1 (1), 25-28 <https://doi.org/10.1089/cpb.1998.1.25>

Yazar Hakkında

Fatih KANCINAR



Yazar, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans programından mezun olduktan sonra yaklaşık 2 yıl Özel Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'nde, 6 yıl da kamuda öğretmenlik deneyimi yaşamıştır. 2017'de Atatürk Üniversitesi Hınıs Meslek Yüksekokulu Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü Çocuk Gelişimi Ön lisans Programına Öğretim görevlisi olarak atanmıştır. 2020-2022 yılları arasında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans Programında yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır. Psikoloji ve eğitim alanında araştırmaları bulunmaktadır. Yazar halen Atatürk Üniversitesi Hınıs Meslek Yüksekokulu'ndaki görevine devam etmektedir.

Posta adresi:

Tel (İş):

+90 4425112815

GSM:

+90 5418519825

Eposta:

fatihkancinar@atauni.edu.tr

URL:

<https://avesis.atauni.edu.tr/fatihkancinar>